ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಾನೂನು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು

LEGAL MECHANISMS AVAILABLE IN HUMAN WILDLIFE CONFLICT

Disclaimer: There is no copyright on this publication. You are free to share, translate and distribute this material. We request that the source be acknowledged and a copy/link of your reprint, report or translation be sent to the CPR-Namati Environmental Justice Program.

Research: Centre for Policy Research-Namati Environmental Justice Program

Translation: Vinod Patgar

Design: Vani Subramanian

Print: Printforce

This research work has been supported by the Duleep Matthai Nature Conservation Trust (DMNCT)

ಹಕ್ಕು ನಿರಾಕರಣೆ: ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಪ್ರತಿಕರಣ ಹಕ್ಕು ಇಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯವಸ್ತುವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ, ಭಾಷಾಂತರಿಸುವ ಹಾಗೂ ವಿತರಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಿಮಗಿದೆ. ಇದರ ಮರುಮುದ್ರಣದ, ವರದಿಯ ಅಥವಾ ಭಾಷಾಂತರದ ನಕಲನ್ನು / ಲಿಂಕನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಮೂಲ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಕೃತಜ್ಞೀಕರಿಸಿ. ಸಿ.ಪಿ.ಆರ್ - ನಮತಿ ಎನ್ವಿರಾಮೆಂಟಲ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ (CPR-Namati Environment Justice Program) ಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಸಂಶೋಧನೆ: ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಫಾಲಿಸಿ ರಿಸರ್ಚ - ನಮತಿ ಎನ್ವಿರಾಮೆಂಟಲ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ (Namati Environment Justice Program)

ಭಾಷಾಂತರ: ವಿನೋದ ಪಟಗಾರ

ವಿನ್ಯಾಸ: ವಾಣಿ ಸುಬ್ರಮಣಿಯಮ್

ಮುದ್ರಣ: ಪ್ರಿಂಟ್ ಫೋರ್ಸ

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯವು, ದುಲೀಪ್ ಮತ್ತಾಯ್ ನೇಚರ್ ಕನ್ಸರ್ವೇಶನ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ (Duleep Matthai Nature Conservation Trust) ನಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

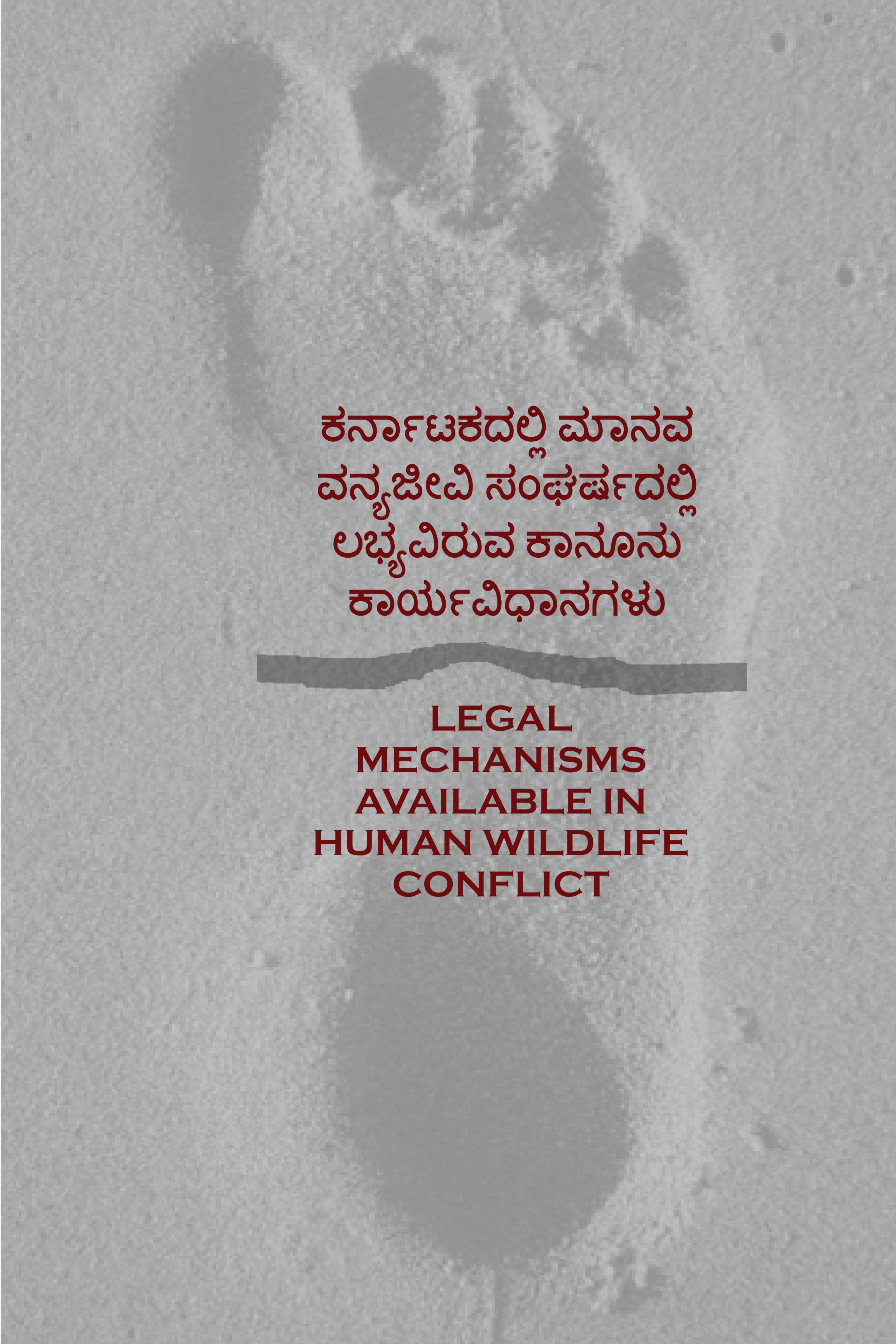

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಾನೂನು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು

LEGAL MECHANISMS AVAILABLE IN HUMAN WILDLIFE CONFLICT

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಾನೂನು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು

ಈ ಕರಪತ್ರವು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ:

1 ವನ್ಯಜೀವಿಗಳೊಂದಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಹಾರದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು.

2 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಸ್ಥಿತಿ.

3 ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳು.

4 ಪರಿಹಾರದ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.

Legal mechanisms available in human wildlife conflict in Karnataka

This handout deals with:

1 the compensatory mechanisms related to conflicts with wildlife

2 the status of human wildlife conflict in Karnataka.

3 various measures adopted by Karnataka state and Central government to address the issue.

4 compensation measures and how to file claims for the same.

ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಅಂದರೆ ಏನು?

ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಅಗತ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಮಾನವರ ಗುರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಾಗ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರು ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಾಗ. ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಗಳ ನಷ್ಟ, ಜಾನುವಾರು,[1] ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಜೀವನದ ನಷ್ಟದ ಫಲಿತಾಂಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವರು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದಾಗ, ನಿಂದನೆ ಅಥವಾ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದಾಗ ಇದು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಈ ರೀತಿ ಬೆದರಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

1. ವಿಶ್ವ ಪಾರ್ಕ್ಸ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ (WPC), WPC ಶಿಫಾರಸುಗಳು, ಶಿಫಾರಸು 20: ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ತಗ್ಗಿಸುವುದು (8-17 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2003), http://www.iucn.org/themes/wcpa/wpc2003/pdfs/outputs/recommendations/approved/english/html/r20.htm

WHAT IS HUMAN-WILDLIFE CONFLICT (HWC)?

Human wildlife conflict occurs when "needs and requirements of wildlife impact negatively on the goals of humans or when the goals humans negatively impact the needs of the wildlife"[1]. Human wildlife conflicts usually result in the loss of crops, livestock, property and loss of human lives. It also occurs when humans deliberately injure, abuse or kill wildlife because of actual or perceived threats to themselves or their property.

1. World Parks Congress (WPC), WPC Recommendations, Recommendation 20: Preventing and Mitigating Human-Wildlife Conflicts (8–17 Sept. 2003), http://www.iucn.org/themes/wcpa/wpc2003/pdfs/outputs/recommendations/approved/english/html/r20.htm

ಯಾಕೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ.?

ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಉದ್ಭವಿಸುವುದು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳ ವಿಘಟನೆ, ಅವನತಿ ಮತ್ತು ನಷ್ಟದಿಂದಾಗಿ.[2] ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನೀಡಿದ ಕಾರಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಉದ್ಭವಿಸುವುದು ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ, ವನ್ಯಜೀವಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯ, ಸಂರಕ್ಷಿತ ಮೀಸಲು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಮೀಸಲು ಪ್ರದೇಶ) ದ ಹತ್ತಿರ. ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ.[3] ಇಂತಹ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವರಿಗೆ ಹಾನಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ತಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಅರಣ್ಯ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯವು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದೆ.

ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಅಂದಾಜು ಇದೆಯೇ?

ಕಾಂಪ್ಟ್ರೋಲರ್ ಮತ್ತು ಆಡಿಟ್ ಜನರಲ್ ವರದಿ 2017ರ ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅವಘಡದಿಂದಾಗಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಸರಿಸುಮಾರು 400 ಜನರು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇದರ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸರಿ ಸುಮಾರು 5ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬೆಳೆ ಇಳಿತದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರತಿಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಸುಮಾರು 100 ಆನೆಗಳು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿವೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

2 2017 ರ ಸಂಖ್ಯೆ 6 ರ ಕಾಂಪ್ಟ್ರೋಲರ್ ಮತ್ತು ಆಡಿಟರ್ ಜನರಲ್ ರಿಪೋರ್ಟ್

3 Madden, F. M. (2008). The growing conflict between humans and wildlife: law and policy as contributing and mitigating factors. Journal of International Wildlife Law & Policy, 11 (2-3), 189-206. ;Ogra, M. V. (2008). Human–wildlife conflict and gender in protected area borderlands: a case study of costs, perceptions, and vulnerabilities from Uttarakhand (Uttaranchal), India. Geoforum, 39(3), 1408-1422.

WHY AND WHERE DO HWCS ARISE?

Studies have said that HWC arises due to the loss, degradation and fragmentation of wildlife habitats.[2] Studies have also reason that human wildlife conflicts arise near Protected Areas (National Parks, Wildlife sanctuaries, Conservation reserves and Community Reserves), as these areas are insufficient for the needs of the wildlife[3]. Due to rising instances where damage is caused to humans, the Ministry of Environment Forests and Climate Change has come up with various schemes to prevent and mitigate human wildlife conflicts.

ARE THERE ANY ESTIMATES FOR HWC?

As per Comptroller and Auditor General's report in 2017, it is estimated that nearly 400 people are killed annually in elephant conflict related incidences in India and they cause damages approximately up to 5,00,000 families through crop depredation. It is also estimated that farmers in a bid to remove 'problem' animals kill around 100 elephants due to retaliation.

2 Comptroller and Auditor General Report No 6 of 2017

3 Madden, F. M. (2008). The growing conflict between humans and wildlife: law and policy as contributing and mitigating factors. Journal of International Wildlife Law & Policy, 11(2-3), 189-206. ;Ogra, M. V. (2008). Human–wildlife conflict and gender in protected area borderlands: a case study of costs, perceptions, and vulnerabilities from Uttarakhand (Uttaranchal), India. Geoforum, 39(3), 1408-1422.

ಪ್ರಾಣಿ	ನಷ್ಟ	ಯಾವಾಗ	ಎಲ್ಲಿ
ಹುಲಿ	98 ಸಾವು	ಎಪ್ರಿಲ್ 1,2009 ರಿಂದ ಮಾರ್ಚ 31,2017 ರವರೆಗೆ	ಭಾರತ
ಆನೆ	2804 ಸಾವು	ಎಪ್ರಿಲ್ 2009 ರಿಂದ ಮಾರ್ಚ 31,2016 ರವರೆಗೆ	ಭಾರತ
ಆನೆ	97 ಸಾವು	2013-2016 ರವರೆಗೆ	ಕರ್ನಾಟಕ
ಹುಲಿ	11 ಸಾವು	2013-2016 ರವರೆಗೆ	ಕರ್ನಾಟಕ

ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ?

ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಿವೆ. ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ತಡೆಯಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಕ್ರಮಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ANIMAL	DAMAGE	WHEN	WHERE
Tiger	98 deaths	1 April 2009 - 31 March 2017	India
Elephant	2804 deaths	April 2009 - 31 March 2016	India
Elephant	97 deaths	2013-2016	Karnataka
Tiger	11 deaths	2013-2016	Karnataka

WHAT IS DONE TO TACKLE HWC?

Due to the rising instances of HWC, the MOEFCC and various state governments have come up with schemes and plan to remedy the situation. Actions are taken to prevent HWC as well as procedures have been set up to provide compensation for the losses incurred during a HWC. Following are a few measures under the law and taken by various authorities.

KIND	AUTHORITY/LAW	DETAILS
Advisories	MoEFCC under WLPA	Provisions under the WLPA have been encouraged to be used by MOEFCC through various circulars. For example, as in 2015 asks the states to form a Human Wildlife Conflict Management strategy and plans for identified conflict zones for quick response action. It lays down certain basic actions that could be put in these plans. Amongst is that, local volunteers should be trained to handle incidences of human wildlife conflict.
National Wildlife Action Plan (2017-2031)	MoEFCC under WLPA	As per this, new institutions would be created for HWC mitigation.[4] Few examples:- • Centre for Excellence for HWC mitigation will be set up at the MOEFCC, which would coordinate with the various State Forest Departments, local bodies, scientific institutes and NGOs. • Conflict Mitigation Squads in selected regions to train and enhance squads for quick and effective response • Primary Response Teams, consisting of local community persons who would be selected through consultation with local bodies and public representatives
Project Tiger, Project Elephant[5]	MoEFCC	These projects, includes funding for activities focused on mitigation of HWC. For example, under Project Elephant, there are provisions for excavation of elephant proof trench, erection of solar fencing, and maintenance/establishment of rapid response teams, anti depredation camps. In Chhattisgarh, Project Tiger includes the Achanakmar Tiger Reserve, Indravati Tiger Reserve and Udanti-Sitanadi Tiger Reserve. Badalkhol-Tamorpingla Elephant Reserve comes under Project Elephant.
Augmentation of Fodder & Water Scheme in Protected Areas/ Forest Areas	MoEFCC under Compensatory Afforestation Fund Management and Planning Authority	Under this augmentation of fodder and water sources are done for wild herbivores within the Protected Area/Forests where degraded habitat is known to be the cause of significant human wildlife conflict

4 As per information found on public domain, these institutions have not been formed yet
5 While these projects provide for preventive measures, the efficacy of such projects is not being commented upon in this legal material.

ರೀತಿ	ಪ್ರಾಧಿಕಾರ/ಕಾನೂನು	ವಿವರ
ಸಲಹೆಗಳು	ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ	ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ನಿಂಬಂಧನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯವು ವಿವಿಧ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : 2015ರಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಸಂಘರ್ಷ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಇದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರುಗಳಿಗೆ ತರಭೇತಿ ನೀಡಬೇಕು.
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವನ್ಯಜೀವಿ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆ (2017-2031)	ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ	ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುವುದು.[4] ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು : • ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ತಗ್ಗಿಸಲು ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯವು ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಎನ್.ಜಿ.ಒಗಳ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. • ಸಂಘರ್ಷ ತಗ್ಗಿಸಲು ತಂಡವು ಆಯ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತರಭೇತಿ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ತಂಡಗಳನ್ನು ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. • ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತಂಡಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
ಹುಲಿ ಯೋಜನೆ, ಆನೆ ಯೋಜನೆ[5]	ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ	ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಆನೆ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ, ಆನೆ ಪುರಾವೆ ಕಂದಕದ ಉತ್ಖನನ, ಸೌರ ಗಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ತಂಡಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ/ಸ್ಥಾನ, ವಿರೋಧಿ ಖಿನ್ನತೆ ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ನಿಭಂಧನೆಗಳಿವೆ. ಛತ್ತಿಸಗಡದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಯೋಜನೆಯು, ಅಚಾನಕಮರ್ ಹುಲಿ ಮೀಸಲು, ಇಂದ್ರಾವತಿ ಹುಲಿ ಮೀಸಲು ಮತ್ತು ಉದಾಂತಿ-ಸಿತಾನದಿ ಹುಲಿ ಮೀಸಲನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬದಾಲಕೋಲ್ -ತಮೋರಪಿಂಗ್ಲಾ ಆನೆ ಮೀಸಲು ಆನೆ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.
ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶ/ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೇವು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ವೃದ್ಧಿ	ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ನಿಧಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಇದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶದೊಳಗೆ ಅರಣ್ಯ ಸಸ್ಯಹಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು / ಅರಣ್ಯದ ಆವಾಸಸ್ಥಾನದ ಕುಸಿತವು ಮಹತ್ವದ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

4 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇನ್ನೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿಲ್ಲ

5 ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವು ಈ ಕಾನೂನು ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿಲ್ಲ

ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿವಾರಿಸುವ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಅನುಮತಿಸಬಹುದೇ?

ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವನ್ಯಜೀವಿ ಪಾಲಕರ ಮೂಲಕ ಅನುಮತಿಸಬಹುದು.

- ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಶೆಡ್ಯೂಲ್ Iರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಎಂದು ಅದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ, ಮಾನವ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಅಥವಾ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಷ್ಟು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಂಡಾಗ (ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ II(1) (a) ನಿಯಮದಡಿಯಲ್ಲಿ)
- ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಶೆಡ್ಯೂಲ್ II ಮತ್ತು IV ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಎಂದು ಅದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ, ಮಾನವ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ (ಯಾವುದೇ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) (ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ II (1) (b) ನಿಯಮದಡಿಯಲ್ಲಿ)

ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಶೆಡ್ಯೂಲ್ ವಿವಿಧ ಸಸ್ತನಿಗಳು, ಉಭಯಚರಗಳು, ಸರೀಸೃಪಗಳು, ಕೀಟಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

IS HUNTING PERMITTED AS A MEASURE TO CONTROL AND MITIGATE HWC?

Hunting of wild animals can be permitted by the MOEFCC at the Centre or the Chief Wildlife Warden at the State level. This can be done in the following instances:

- When it is satisfied that an animal specified in Schedule I, is dangerous to human life or is disabled or diseased beyond recovery [Under Section 11 (1) (a) of the WLPA]
- When it is satisfied that an animal specified in Schedule II-IV of the WLPA becomes dangerous to human life or property (including standing crops in any land) [Under Section 11 (1) (b)]

The Schedules in the WLPA lists the various mammals, amphibians, reptiles, insects etc.

ವನ್ಯಜೀವಿಗಳನ್ನು ಪೀಡಕಗಳೆಂದು ಘೋಷಿಸುವುದು

ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ನಿಯಮ 62 ವನ್ಯಜೀವಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿತ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಅವಧಿಗೆ ಪೀಡಕಗಳೆಂದು ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಘೋಷಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪೀಡಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂದು ಘೋಷಿಸುವ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪೀಡಕಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಘೋಷಿಸಿದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ.

DECLARING WILD ANIMALS ARE VERMIN?

Section 62 of WLPA empowers the central government to declare by notification wild animals to be vermin for specified area and period. Declaring an animal vermin implies that the wild animal can be hunted. There have been instances where animals have been declared vermin address human wildlife conflicts:

ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪೀಡಕ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆ

	ಎಲ್ಲಿ	ಜಾರಿಗೆ ಬಂದದ್ದು	ಕಾರಣ
ಕೋತಿಗಳು	ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲದ ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಗ	24 ಮೇ 2016ರಿಂದ 1 ವರ್ಷದ ಅವದಿಯವರೆಗೆ	ಜೀವಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿ ನಾಶ.
ಕಾಡು ಹಂದ್	ಉತ್ತರಾಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಹಂದಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು	ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವದಿಯಲ್ಲಿ 3ನೇ ಫೆಬ್ರುವರಿ 2016ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು	ಜೀವಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಹಂದಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಆಸ್ತಿ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿಯ ನಾಶ.
ಸಾರಂಗ ಮತ್ತು ಕಾಡು ಹಂದಿ	ಬೆಹಾರದ ಭಾಗ	ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವದಿಯಲ್ಲಿ 1ಡಿಸೆಂಬರ್ 2015ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.	ಜೀವಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗ ಮತ್ತು ಕಾಡುಹಂದಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಆಸ್ತಿ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿಯ ನಾಶ

EXAMPLES WHERE AN ANIMAL WAS DECLARED VERMIN

	WHERE	ISSUED FOR	REASON
Rhesus Macaque monkeys	Parts of Himachal Pradesh, not applicable in forest areas	For a period of one year from 24th May 2016	Damage to life and property and large-scale destruction of agriculture.
Wild Pig	Areas where wild pig is found in Uttrakhand	Issued on 3rd February 2016 for a period of one year	Harm to life and property including large scale destruction of agriculture due to overpopulation of wild pigs in areas outside forests
Nilgai and Wild pig	Parts of Bihar	Issued on 1st December, 2015 for a period of one year	Harm to life and property including large scale destruction of agriculture due to overpopulation of Nilgai and wild pigs in areas outside forests

ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವನ್ಯಜೀವಿ ಪಾಲಕ ಆಗಿ ನೇಮಿಸಬಹುದೇ?

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವನ್ಯಜೀವಿ ಪಾಲಕನನ್ನು ನಿಯಮ 4ರಡಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಲು ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವನ್ಯಜೀವಿ ಪಾಲಕ ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಜೀವ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗೆ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಾಗುವ ನಷ್ಟದ ಕುರಿತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವನ್ಯಜೀವಿ ಪಾಲಕನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವಿರಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟುಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕೃತ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರವು ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ನೇಮಕಾತಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

CAN ANY PERSON BE APPOINTED AS AN HONORARY WILDLIFE WARDEN?

The WLPA provides for the appointment of Honorary Wildlife Wardens under Section 4 of the Act. Among other duties, Honorary Wildlife Warden measures to deal with the problem of damage by wild animals to life and property, including assessment and payment of compensation.

These Honorary Wildlife Wardens can be any person who has a local standing, concern for wildlife conservation, is not involved in any activity detrimental to the interests of nature and wildlife and has the capacity to help in the official machinery.

The appointment is be made on the recommendation of the Wildlife Advisory Board, which is set up by the State governments under the WLPA

ಪರಿಹಾರದ ಕ್ರಮಗಳು

ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ನಷ್ಟದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಹಾನಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪರಿಹಾರದ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದೆ.

ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತವೇನು?

ಫೆಬ್ರುವರಿ 9, 2018ರಂದು ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಹೊರಡಿಸಿದ ಸುತ್ತೋಲೆ [F.No.14-2/2011 W-I(Pt-II)] ಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳಗೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಸುತ್ತೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಲಾದ ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತ. ಈ ಮೊತ್ತವು ರಾಜ್ಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉಂಟಾದ ಹಾನಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಉಂಟಾದ ನಷ್ಟದ ಸ್ವರೂಪ	ಮೊತ್ತ
ಸಾವು ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಅಸಮರ್ಥತೆ	5ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು
ಘೋರ ಗಾಯ	2ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು
ಸಣ್ಣ ಗಾಯ	ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವೆಚ್ಚ 25000 ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ
ಆಸ್ತಿ/ಬೆಳೆ ಹಾನಿ	ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ವೆಚ್ಚದ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

COMPENSATION MEASURES

Due to the rise in human wildlife conflict, the government has come up with compensation measures to compensate for the damage that is incurred.

WHAT IS THE COMPENSATION AMOUNT SET BY MoEFCC?

As per a circular [F.No.14-2/2011 W-I (Pt-II)] issued on February 9th, 2018 by the MoEFCC, the compensation amounts through central schemes in case of human wildlife has been increased. Following is the compensation amounts prescribed as per this circular. These amounts are guidelines to the states to set similar amounts. The nature of damage caused has not been defined in this document.

NATURE OF DAMAGE CAUSED	AMOUNT
Death or permanent incapacitation to human beings	Rs 5 lakh
Grievous injury	Rs 2 lakh
Minor injury	Cost of treatment upto Rs. 25,000 per person
Loss of property/crops	State/UT governments may adhere to the cost norms prescribed them

ಪರಿಹಾರವನ್ನು

ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಯಾವುದು?

ಮಾನವ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡಲು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.[6]

ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳಿಗೆ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಶೆಡ್ಯೂಲ್ I ರಿಂದ IV ರಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿ. ಇದು ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ಚಿರತೆ, ಆನೆ, ಮೊಸಳೆ, ಕರಡಿ, ಭಾರತೀಯ ತೋಳ, ಕಾಡು ಹಂದಿ, ಕಾಡುಕೋಣ ಮತ್ತು ಕಾಡು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ.

6 ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ. ಎಫ್ಈಈ 143 ಎಫ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಎಲ್ 2010 ದಿನಾಂಕ 03-08-2011; ಸರಕಾರಿ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಫ್ಈಈ128 ಎಫ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಎಲ್ 2013 ದಿನಾಂಕ 15-09-2015ರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಪಿಜಿ 130 ಎಫ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಎಲ್ 2016 ದಿನಾಂಕ 19-09-2016.

WHAT

IS THE PROCEDURE LAID DOWN IN KARNATAKA FOR OBTAINING COMPENSATION?

A procedure is laid down to access compensation in case of human wildlife conflict, through various government orders[6]. Wildlife in this case means any animal specified in Schedule I to IV of the WLPA.

This includes but is not limited to Lions, Tigers, Leopard, Elephant, Crocodile, Sloth Bear, Indian Wolf, Wild Boar, Gaur and Wild Dogs.

6 Order No. FEE 143 FWL 2010 dated 03-08-2011; Government Order No. FEE 128 FWL 2013 dated 15-09-2015 and Government Order No. APG 130 FWL 2016 dated 19-09-2016.

ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು?

ಪೀಡಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು. ಪೀಡಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವಲಯ ಅರಣ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ http://huli.in/patrol/conflict online.php ಲಿಂಕ್ ನ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.

ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಾನ ಯಾವುದು?

ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ದಾಖಲೆ(ಸಾಕ್ಷಿ)ಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಇವು ಅರ್ಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತ ಮತ್ತು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತದೆ.

WHICH institution can be approached?

The affected person has to approach the State Forest Department. The affected person has to submit an application to the Range Forest Officer or online through http://huli.in/patrol/conflict_online.php

WHAT is the procedure to be followed?

Following are the list of documents (evidence) that need to given along with the application, to the authority which has the power to sanction the amount and the amount of compensation.

ಹಾನಿಯ ಸ್ವರೂಪ	ದಾಖಲೆಗಳು	ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಅನುಮೋದಿಸುವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ	ಮೊತ್ತ
ಸಾವು	• ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿ ದಾಳಿಯಿಂದ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಮರಣೋತ್ತರ ವರದಿಯು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿರಬೇಕು. • ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ನೀಡಿದ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ. • ಪ್ರಕರಣದ ಪೋಲಿಸ್ ವಿಚಾರಣಾ ವರದಿ. • ಘಟನೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳದೊಂದಿಗಿನ ಮೃತಪಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು	5ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು
ಶಾಶ್ವತ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ	• ಜಿಲ್ಲಾ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಕ/ಜಿಲ್ಲಾ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಿ / ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವನ್ಯಜೀವಿ ದಾಳಿಯಿಂದಲೇ ಶಾಶ್ವತ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ. • ಪೀಡಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾನೂನುವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು	50000 ರೂಪಾಯಿಗಳು
	• ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಿಡುತ್ತಿರುವ ವೈದ್ಯರಿಂದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ (ವರದಿ) • ಪೀಡಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ದಾಳಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಮೊತ್ತ 20000ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಮಾನವ ಗಾಯಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಧನ ಲಾಭವಾಗಿ 5000ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಅನುಮೋದಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇದೆ.	20000 ರೂಪಾಯಿಗಳು
ಬೆಳೆಗಳ ನಾಶ	• ನಾಶವಾದ ಜಾಗದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕು ಪತ್ರ, ಬಾಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ (ಪಹಣಿ ಪತ್ರ)ವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಬೇಕು.	ನಷ್ಟದ ಮೊತ್ತ 1ಲಕ್ಷದ ವರೆಗೆ ಗೌರವಧನವಾಗಿ ಅನುಮೋದಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ	ಟೇಬಲ್ 2ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾದ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೊತ್ತ

Nature of Damage	Documents	Authority to sanction relief	Amount
Death	• A post-mortem report certifying that the person has died due to wild animal attack. • A legal heir certificate issued by the concerned Tahsildar. • The police enquiry report of the case. • A photograph of the dead person at the place of incidence.	Chief Conservator of Forests (CCF), Conservator of Forests (CF), Deputy Conservator of Forests (DCF) and Karnataka Forest Department (KFD) officers.	Rs. 5 lakhs
Permanent disability	• The medical certificate by the District surgeon/District Medical Officer/ District level Medical Board that the person has become permanently disabled due to wild animal attack. • A photograph of the affected person.	CCF, CF, DCF and KFD officers of the concerned jurisdiction.	Rs. 50,000/-
	• The medical certificate (report) regarding treatment from the doctor. • A photograph of the affected person.	Upto 5000- DCF CF is empowered to sanction ex-gratia benefit in case of human injury due to wild animal attack up to a maximum amount of Rs. 20,000/-.	Rs. 20,000/-
Crop Damage	• A photograph of the damaged land and Record of Rights, Tenancy and Crop (R. T. C) should be enclosed along with the application.	Assistant CF- power to assess and sanction ex-gratia in	Depending on amount of damage-details given in Table 2

	• ವಲಯ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಅವರ ಅಧೀನ ಸಿಬ್ಬಂಧಿಗಳು ನಾಶದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ • ಒಂದು ವೇಳೆ ನಷ್ಟದ ಮೊತ್ತ 1ಲಕ್ಷದವರೆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಷ್ಟದ ಪ್ರಮಾಣ 1ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.	ಸಹಾಯಕ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. 1ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ	
ಜಾನುವಾರು ಹಾನಿ/. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಾವು	• ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿ ದಾಳಿಯಿಂದ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿ ಮೃತಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವ ಮರಣೋತ್ತರ ವರದಿ • ಘಟನೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳದೊಂದಿಗೆ ಮೃತಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾನೂನುವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು	ಹಸು, ಕೋಣ, ಎತ್ತು ಆದಲ್ಲಿ 10000 ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಕುರಿ, ಮೇಕೆ ಆದಲ್ಲಿ 5000 ರೂಪಾಯಿಗಳು
ಆಸ್ತಿ (ಕಾಡಾನೆ ದಾಳಿ)	ನಾಶವಾದ ಆಸ್ತಿಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾನೂನುವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು	7000 ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಟೇಬಲ್ 2[7] ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಾಶದ ಪರಿಹಾರದ ಮೊತ್ತದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ

ವಿವರಣೆ	ಕನಿಷ್ಟ ಮೊತ್ತ	ಗರಿಷ್ಟ ಮೊತ್ತ
7500 ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರೆಗಿನ ಮೊತ್ತ	ನಿಜವಾದ ಹಾನಿ	ನಿಜವಾದ ಹಾನಿ
7500 ರೂಪಾಯಿಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದರೆ 35000 ರೂಪಾಯಿಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯ ನಷ್ಟ	7500 ರೂಪಾಯಿಗಳು (ಬೆಳೆ ನಾಶದ 50%)	21250 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಒಂದೇ ಘಟನೆಗೆ
35000 ರೂಪಾಯಿಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಷ್ಟ	21250 ರೂಪಾಯಿಗಳು (ಬೆಳೆ ನಾಶದ ಬೆಲೆಯ 30%)	1,00,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಒಂದೇ ಘಟನೆಗೆ

7 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಆದೇಶ 2016 ರ ಪ್ರಕಾರ

	• Range Forest Officer (RFO) or his surbodinate staff inspect the land for assessing the damage. • In case the damage caused is up to Rs. 1,00,000/-, the Assistant Conservator of Forests (ACF) has to inspect the land and in case the damage caused is more than one lakh, the concerned DCF has to personally inspect the land.	case damage is upto 1,00,000 Deputy CF- more than 1 lakh	
Cattle Damage/Animal Death	Post-mortem report certifying that the domestic animal has died due to wild animal attack. A photograph of the dead domestic animal at the place of incidence.	CCF, CF, DCF and KFD officers of the concerned jurisdiction .	Cow, ox, buffalo- Rs 10000 Goat and sheep- Rs 5000
Property (on attack of wild elephants)	A photograph of damaged property	ACF, DCF, CF and CCF of the concerned jurisdiction.	Rs 7000

TABLE 2[7] CALCULATION OF COMPENSATION AMOUNT FOR CROP DAMAGE FOR KARNATAKA

Description	Minimum amount	Amount
Damage upto Rs. 7,500	Actual damage	Actual damage
Damage above Rs. 7,500 but below Rs. 35,000	Rs. 7,500 (50% of the crop damage)	Rs. 21,250/- for single incident
Damage above Rs. 35,000	Rs. 21,250/- (30% of the crop damage cost)	Rs. 1,00,000/- for single incident

7 As per the Karnataka State Government Order of 2016

CENTRE FOR
POLICY
RESEARCH

NAMATI
INNOVATIONS IN LEGAL EMPOWERMENT